

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3 Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Сімкової Ірини Олегівни

на дисертацію **Журавель Наталії Вікторівни**

«Формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології в закладах вищої освіти Австралії»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Актуальність теми дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки. Сьогодні Україна перебуває у центрі уваги світової спільноти через масштабні зміни, що відбуваються в державі. Її стратегічне прагнення будувати суспільство на основі загальнолюдських цінностей, які поділяє європейська та світова спільнота, зумовлює необхідність глибинних трансформацій у всіх сферах життя, зокрема у сфері вищої освіти.

Філологічна освіта є невід'ємною частиною системи вищої освіти кожної країни, оскільки вона розкриває гуманістичну сутність людини, сприяє пізнанню культурного різноманіття світу, глибинному вивченню мов і культур народів, а також формує професійну компетентність здобувачів освіти. Без сумніву, мовна освіта як ключовий компонент філологічної підготовки потребує глибокого переосмислення, оновлення змісту, збагачення інноваційними комунікативними методиками та впровадження сучасних технологій навчання. У цьому контексті особливо важливим є вивчення міжнародного досвіду підготовки фахівців з англійської філології, починаючи з бакалаврського рівня, адже він демонструє новітні методичні підходи та компетентнісно-орієнтовані моделі навчання, що сприяють підвищенню якості філологічної освіти в українських ЗВО.

Важливим є досвід Австралії – країни з високим рівнем життя та розвиненою економікою, яка є однією з провідних у світі в галузі надання освітніх послуг. Освітня система Австралії має міцну законодавчу базу та ефективну національну освітню політику, а її вища освіта, хоча й відносно молода, посідає провідні позиції у світі. Сформована на основі британської моделі, вона відзначається високою якістю викладання, ґрунтовністю оцінювання результатів навчання студентів і тісним зв'язком між навчальним процесом та науковими дослідженнями.

Таким чином, проведення такого дисертаційного дослідження є надзвичайно актуальним, оскільки воно дає змогу проаналізувати, осмислити та

адаптувати кращі міжнародні практики для вдосконалення філологічної освіти в Україні в умовах її інтеграції до європейського та світового освітнього простору.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; тему дисертації затверджено вченою радою університету (протокол № 5 від 21 грудня 2023 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Аналіз дисертаційного дослідження та ретельне вивчення публікацій Журавель Н.В. свідчать про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у її роботі. Отримані результати є науково достовірними, адже дисертантка демонструє глибоке володіння теоретичними аспектами вирішення поставленого наукового завдання та застосовує комплексний підхід у дослідженні, використовуючи як теоретичні, так і емпіричні методи, доповнені експериментальними методиками та математичною обробкою даних. Така методологічна база забезпечує високу вірогідність отриманих результатів та їх практичну цінність.

До важливих наукових положень належить ґрунтовний аналіз проблеми формування професійної компетентності бакалаврів з англійської філології; детальне дослідження генези вищої освіти Австралії та освітнього ступеня «Бакалавр мистецтв»; визначення організаційних, змістових, методичних засад та інноваційних технологій підготовки майбутніх фахівців з англійської філології в університетах Австралії.

Високий рівень обґрунтованості мають також висновки щодо стану формування професійної компетентності бакалаврів з англійської філології у вітчизняних закладах вищої освіти та проведеного порівняльного аналізу української й австралійської систем підготовки. Окреслені дисертанткою перспективи підвищення якості філологічної освіти в Україні шляхом впровадження позитивного досвіду австралійських університетів є практично значущими та актуальними. Наукові положення сформульовані у дисертаційній роботі підтверджує вагомий внесок Наталії Вікторівни у розвиток теорії та практики філологічної освіти та забезпечує можливість використання результатів дослідження в освітній практиці.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів полягає, зокрема, у виокремленні критеріїв для здійснення порівняльного аналізу формування професійної компетентності бакалаврів з англійської філології в університетах Австралії та України дозволило обґрунтувати практичні рекомендації щодо використання елементів позитивного австралійського досвіду у вітчизняній системі філологічної освіти. Це сприятиме

удосконаленню навчальних планів та освітніх програм, модернізації організації освітнього процесу, розширенню змісту фахової підготовки та запровадженню сучасних інноваційних і інформаційних технологій навчання.

Практичний потенціал дослідження проявляється у можливості використання його результатів при розробленні теоретичних і демонстраційних матеріалів для лекцій, семінарів та практичних занять з англійської мови, порівняльної педагогіки, а також методичних рекомендацій до філологічної та педагогічної практики здобувачів освіти.

Значущим є і те, що результати дослідження вже впроваджені в освітній процес ряду українських закладів, зокрема Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Криворізького державного педагогічного університету, Білоцерківського академічного ліцею «Мала академія наук» та Криворізького ліцею № 24. Це підтверджує їхню практичну цінність і актуальність.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному визначенні теоретичних, організаційних, змістових та методичних засад формування професійної компетентності бакалаврів з англійської філології в університетах Австралії, а також у здійсненні порівняльного аналізу систем підготовки фахівців в Австралії та Україні з подальшою розробкою рекомендацій щодо впровадження австралійського досвіду в українську освіту. Уточнено концептуальні засади, законодавчу й правову базу розвитку австралійської вищої освіти та дефініції ключових понять, що є важливим внеском у розвиток педагогічної науки.

Значення дослідження для науки полягає у поглибленні розуміння процесів формування професійної компетентності філологів у глобалізаційних та євроінтеграційних умовах, а для практики – у наданні дієвих інструментів підвищення якості підготовки фахівців, здатних працювати в сучасному міжнародному академічному середовищі. Участь автора у численних міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях сприяла апробації результатів дослідження та поширенню інноваційних ідей у фахових колах, що підтверджує їх практичну затребуваність та наукову значущість.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Дисертація вирізняється чіткою структурою та грамотним оформленням, що демонструє здатність авторки дотримуватись логіки наукового дослідження.

Належний аналіз дисертації дозволяє зробити висновок, що робота є обґрунтованою та своєчасною відповіддю на сучасні вимоги до формування професійної компетентності бакалаврів у сфері вищої освіти. Її значущість для професійної підготовки майбутніх філологів підтверджується низкою важливих аспектів:

1. У дослідженні комплексно та системно розглянуто проблему формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології в закладах вищої освіти Австралії.

2. Теоретично обґрунтовано зміст формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології, проаналізовано законодавчу базу вищої освіти Австралії і ключові тенденції її розвитку в умовах інтеграційних процесів та інноваційні технології формування фахівця з англійської філології в бакалавраті закладів вищої освіти Австралії.

3. Авторкою ґрунтовно досліджено законодавчий супровід й методологічні засади формування професійної компетентності в бакалаврів з англійської філології у ЗВО України, також запропоновано та можливість використання позитивного досвіду ЗВО Австралії для вдосконалення системи формування професійної компетентності в майбутніх фахівців з англійської філології в університетах України.

4. У результаті дослідження розроблено педагогічні умови та технології формування професійної компетентності у вітчизняних бакалаврів з англійської філології.

У першому розділі дисертації дослідницею охоплено низку питань, які, за переконанням Наталії Вікторівни, складають теоретичний фундамент роботи. У ньому авторка розглядає формування компетентного бакалавра з англійської філології як педагогічну проблему; генезу вищої освіти Австралії, ступеня «бакалавр мистецтв» і статус англійської мови в країні; проводить ґрунтовний аналіз законодавчого забезпечення розвитку вищої освіти Австралії та основних тенденцій її модернізації.

Особливої уваги заслуговує запропонована авторкою, у підрозділі 1.2., асиміляція українського контингенту до мови в Австралії, де подано хронологічний аналіз (етапи заселення), якісний (мовна асиміляція) та кількісний (кількість українського населення).

У підрозділі 1.3. здійснено аналіз розвитку вищої освіти Австралії, який тісно пов'язаний з її колоніальним минулим та європейським корінням; виокремлено 5 періодів її розвитку: від початку колонізації (1788 р.) – до початку ХХІ століття; розглянуто основні показники її розвитку: привнесення освіти англійськими колоністами; зростання попиту на підготовлених фахівців через розвиток нових колоній; заснування університетів для забезпечення потреб у фахівцях з техніки, права, медицини; формування університетської системи за моделлю «Оксбридж» тощо.

У другому розділі серед методичних засад формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з англійської філології дисертантка ґрунтовно дослідила компетентнісну парадигму в закладах вищої освіти Австралії, розглянула організацію її формування в закладах вищої освіти

Австралії, змістову компоненту формування компетентного бакалавра з англійської філології та інноваційні технології формування фахівця з англійської філології в ЗВО Австралії.

Важливо відзначити, що на основі аналізу сайтів 25 австралійських університетів в роботі відібрані, досліджені та проаналізовані програми бакалаврату переважно зі спеціальностей англійська мова та література і англійська мова та письмо (стор. 118-119), наведена змістова характеристика компетентностей здобувачів ступеня бакалавра з англійської філології в закладах вищої освіти Австралії (стор. 133-140), а також, перспективи академічного та професійного розвитку випускників австралійських ЗВО, які здобули ступінь бакалавра із спеціальностей, пов'язаних з англійською філологією (стор. 141-144).

В третьому розділі досліджуються перспективи вдосконалення формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології у ЗВО України на підставі позитивного досвіду університетів Австралії.

Важливим досягненням роботи є виокремлення організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності бакалавра з англійської філології. Зокрема, це спрямованість освітньої траєкторії на самореалізацію особистості через опанування інновацій, створення освітнього середовища, що заохочує взаємодію та довіру, використання інтерактивних вправ для кращої взаємопізнавальної діяльності, формування позитивного зворотного зв'язку та мотивації студентів, активізація їхньої пізнавальної діяльності, розвиток методичних умінь викладачів, а також забезпечення діалогічної взаємодії у навчанні.

Значним позитивом дослідження в межах порівняльного аналізу систем вищої освіти України і Австралії, є укладена авторкою таблиця щодо затребуваності професії фахівця з англійської філології на державному та міжнародному рівнях і ретельний порівняльний аналіз концепцій філологічної освіти Австралії та України.

Загалом, аналіз змісту дисертації Журавель Н.В. дозволяє зробити висновок про високий рівень обґрунтованості наукових положень і сформульованих висновків відповідно до поставлених завдань у роботі.

Робота відзначається науковою новизною, теоретичною та практичною значущістю. Основні результати дослідження відображено у 19 публікаціях авторки, з яких 7 статей у фахових виданнях України, 2 статті у закордонних виданнях та 10 тез у матеріалах конференцій.

Попри загальне позитивне враження дисертація містить певні положення, які є дискусійними і потребують уточнення, пояснення чи корекції:

1. Схвально оцінюючи перспективи академічного та професійного розвитку випускників австралійських ЗВО, наведені у таблиці 2.2.2, для

цілісного сприйняття інформації варто було б додати опис даних таблиці до або після її введення у текст.

2. На сторінках 151-156 Наталія Вікторівна аналізує основні тенденції реалізації концепції EdTech в австралійській вищій освіті; враховуючи тему дисертації, варто було б більше уваги приділити перевагам застосування інноваційних технологій, штучного інтелекту та доповненої реальності саме у філологічній освіті.

3. У підрозділі 3.1.3 наведено стандартизовані параметри підготовки бакалаврів з англійської філології у трьох університетах України. З огляду на те, що таких університетів понад 100, варто було б пояснити критерії відбору саме цих трьох ЗВО.

4. На стор. 209 авторка пропонує ширше впроваджувати в Україні позитивний досвід австралійських університетів щодо інноваційних технологій та штучного інтелекту з урахуванням академічної доброчесності. Це положення виглядає загальним; було б доцільно подати конкретні рекомендації для філологічної освіти.

5. У підрозділі 3.2 представлено можливість використання досвіду ЗВО Австралії для вдосконалення підготовки філологів в Україні. Робота виграла б, якби опис можливостей супроводжувався графічними схемами, що наочно показували б структуру та взаємозв'язки запропонованих удосконалень.

Однак згадані вище зауваження не стосуються основного змісту дисертації та не мають вирішального впливу на достовірність й обґрунтованість висновків, зроблених дисертанткою. Загалом висока наукова якість дисертаційного дослідження, її позитивна оцінка є незмінною.

Загальні висновки і оцінка дисертації. Дисертаційне дослідження Журавель Н.В. «Формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології в закладах вищої освіти Австралії» за змістом є завершеним самостійно виконаним науковим дослідженням, яке має концептуальну основу і у якому отримані нові наукові результати, важливі на сучасному етапі формування професійної компетентності в майбутніх бакалаврів з англійської філології в закладах вищої освіти України, та відповідає тематиці спеціальності 011 – «Освітні, педагогічні науки» (01 – «Освіта, педагогіка»).

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю, дисертаційна робота відповідає чинним вимогам Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України від 31.05.2019 р. №759) і Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними

згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022), а її автор Журавель Наталія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови
гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного

університету України

«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

